

GEMEENTE TEN BOER

94

TEN BOER, 9 januari 1960.

TELEF. K. 5902-241

Nr. 36.

ONDERWERP:

Restauratie windzaagmolen

"Fram" te Woltersum

De heer A. Dreise,
Molenmaker
Laanweg 15
Woltersum

Blijkens de ingekomen inschrijvingen voor het uitvoeren van de herstelwerkzaamheden aan de windzaagmolen "Fram" te Woltersum, is u de laagste inschrijver voor de som van f. 13480.-- (inclusief de opslede)

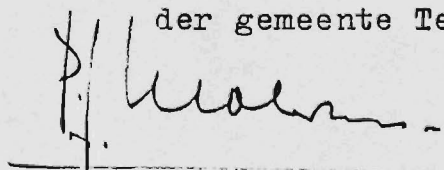
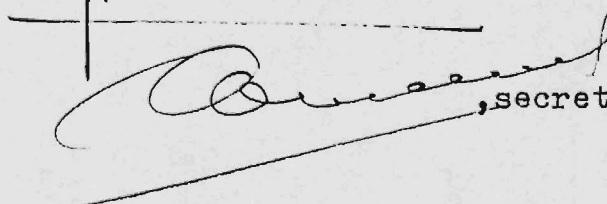
Wij kunnen echter direct nog niet tot het gunnen van het werk besluiten, omdat gewacht moet worden op de nadere toekenning van de bijdragen van het rijk, de provincie en van derden.

Om deze reden zullen wij gaarne van u vernemen of u uw inschrijving alsnog gedurende 6 weken (dus tot en met 20 februari 1960) gestand doet. Wij vertrouwen dat binnen dit tijdvak wel een beslissing kan worden genomen.

Een spoedig antwoord (schriftelijk) is hierom noodzakelijk.

HDB

Burgemeester en wethouders
der gemeente Ten Boer :

 ,burgemeester.
 ,secretaris.

T. O. T.

Woltersum. 11-1-60.

Me Her Burgemeester en
Wethouders de Jem Ten-Boer.

M!

Uw. geacht schrijven ontving
betreffende Restauratie windmool
Kraai te Woltersum.

Hiermede deel ik U mede dat mijn
in schrijven tot en met 20 Februari 1960
gestand doet. Hooft U binnen die tijd
besluiten, dat het werk doorgang kan
vinden had ik gaarne direct bericht.

In afw. Hoopachtend
A. H. Riise
Paansweg 15
Woltersum

Provinciale Waterstaat van Groningen

Nr. 740

GRONINGEN, 25 januari 1960.
Martinkerhof 12
verzonden:

28 JAN. 1960

BIJLAGEN { terug 2
                  nieuw -

Bericht op kantbesch. dd. 19 januari 1960
nr. 949 1e afd.

molen 27

ONDERWERP: Windhoutzaagmolen
"Fram" te Woltersum.

In de met nevenvermelde kantbeschikking hierbij teruggaande brief dd. 14 januari 1960 nr. 67, delen burgemeester en wethouders van Ten Boer mede, dat bij brief van 2 oktober 1959 nr. 18663/51, 1e afd. een provinciale subsidie van 10%, tot een maximum bedrag van f. 1200,-, werd toegezegd in de kosten van restauratie voor de windzaagmolen "Fram" te Woltersum.

Voorts wordt bericht dat bij een onderhandse aanbesteding met vier molenmakers is gebleken, dat de restauratiekosten hoger zullen worden dan aanvankelijk was geraamd.

De laagste inschrijver heeft ingeschreven voor de som van f. 15.480,-, hetgeen f. 3.480,- hoger is dan de oorspronkelijke raming van f. 12.000,-

De gemeente dient bovendien nog boven haar bijdrage in de kosten van restauratie, de kosten van aankoop en de aanleg van een bliksembeveiligingsinstallatie te betalen.

In verband hiermede vragen b. en w. het aandeel van de provincie te willen verhogen tot 10% van de inschrijvingsom + de kosten van de bliksembeveiliging, hetgeen neerkomt op een bijdrage van f. 1600,-.

Door het gemeentebestuur wordt verzocht de toezegging van de voorgestelde subsidie zo spoedig mogelijk te mogen vernemen, daar de laagste inschrijver zijn aanbieding tot 20 februari a.s. gestand doet en de raad hieromtrent ook nog een besluit dient te nemen.

Aan
de sekretaris van de
Prov.Groninger Molencommissie,
de heer mr.R.Bolt,
Provinciehuis,
Groningen.

*be. mit Overbuek
op 29/1*

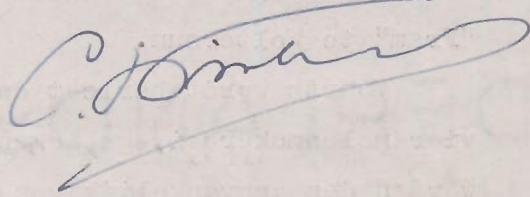
Naar aanleiding hiervan deel ik U het volgende mede.

De onderhavige molen welke dateert van 1867 is de enige bestaande houtzaãgmolen in de provincie Groningen en is volgens de inventarisatie-lijst van windmolens in de provincie Groningen als "te behouden" geklasseerd.

Bij een nadere beoordeling door de technische subcommissie blijkt de aanbieding van de laagste inschrijver aannemelijk te zijn. Het door de gemeente geraamde bedrag van f. 520,- voor de bliksembeveiliging is eveneens aanvaardbaar. X

Op grond van het vorenstaande geef ik U in overweging te adviseren de gevraagde 10% subsidie tot een maximum van f. 1600,- te verlenen, waarbij nog ware op te merken, dat tegenwoordig een bliksembeveiliging van rijkswege wordt verplicht.

Namens de techn.subsommissie
de hoofdingenieur A
van de Provinciale Waterstaat:

9. Inwendig verbeteren Voorstel tot het inwendig verbeteren van de molen "Fram". molen "Fram" te Woltersum (voorstel 69-1960).

De heer Schutter betoogt, dat reeds bij een officieuze gelegenheid met betrekking tot deze verbetering "B" is gezegd en het thar voor ons liggend voorstel komt dan ook overeen met de toen gedane toezegging. Spreker kan dan ook instemmen met het voorstel waarbij hij de nadruk wil leggen op de subsidie van derden.

De heer Steenbergen zegt, dat in het voorstel sprake is van 140 m² nieuw hout voor de benedenvloer. Hij zou hier de voorkeur willen geven aan gebruikt hout. Nieuw hout past hier naar zijn mening niet.

De heer van der Molen is een enthousiaste voorstander van het voorstel. Wel vraagt hij of het herstellen van het bovenrad en het aanbrengen van 25 kammen nu betekent dat de molen t.z.t. weer kan draaien.

De heer Zijlema kan eveneens met het voorstel instemmen. Wel vraagt spreker of al enige zekerheid is inzake de subsidie van derden.

De Voorzitter betoogt dat het gezegde van de heer Schutter inderdaad juist is. Gerekend wordt op een subsidie van derden van f 2.400,-- en we hebben goede redenen om te verwachten dat dit inderdaad komt. De houthandelaren hebben reeds een toezegging gedaan. Eveneens wordt van de Provincie het subsidie verwacht. Bovendien heeft de Vereniging Hollandse Molen bericht, dat zij er bij de Minister op heeft aangedrongen om het plan overeenkomstig de opgezette begroting te laten uitvoeren, zodat zeker verwacht mag worden dat ook het Rijk de geraamde subsidie zal verstrekken.

De eerste opzet kon geheel volgens de begroting worden uitgevoerd, zodat we nu met des te meer vertrouwen de inwendige verbetering hopen te kunnen uitvoeren.

Met betrekking tot de vraag van de heer van der Molen, zegt de Voorzitter, dat het inderdaad de bedoeling is, dat de molen weer kan draaien en werk verrichten. Er heeft zelfs een houthandelaar toegezegd dat hij er voor zal zorgen dat de molen eens weer draait. Dit is ook het doel van het huidige voorstel.

Daarna wordt zonder hoofdelijke stemming overeenkomstig het voorstel besloten.

Aan de R A A D .

Nr. 15-1960.

Aankoop en herstel van de
windzaagmolen "Fram" te
Woltersum.

Op 28 april 1959 besloot U naar aanleiding van ons voorstel nr. 35-1959 in principe mede te werken aan de aankoop en het herstel van de windzaagmolen "Fram" te Woltersum. Tevens werd ons college opgedragen een definitief voorstel voor te bereiden.

In het genoemde voorstel vermeldden wij o.m.:

"Aan het Lustige Maar in Woltersum en bij het Eemskanaal staat de windzaagmolen "Fram", een in 1867 gebouwde achtkante bovenkruier, met stelling op een schuur. Eertijds heeft deze molen samen met de kerktoeren het beeld van Woltersum beheerst, maar sinds 1946, toen de roeden verdwenen, is het snel bergafwaarts gegaan. De molen verkeert thans in verwaarloosde toestand en indien niet spoedig ingegrepen wordt, zal de "Fram" verdwijnen.

Wij zouden dit om meer dan één reden betreuren.

In de eerste plaats zou aan het grote aantal in de provincie verdwenen molens één worden toegevoegd. Aan het landschappelijk schoon zou opnieuw onherstelbare schade zijn toegebracht. Voorts zou de enige nog bestaande windzaagmolen in de provincie verloren gaan. Eertijds stond er een vijftig-tal!

Wij hebben daarom overwogen, op welke wijze wij tot behoud en herstel zouden kunnen bijdragen.

Wij hebben daartoe advies gevraagd van de Provinciale Molencommissie, een in 1949 ingesteld adviesorgaan, waarin naast vertegenwoordigers van de provincie en gemeenten o.m. molendeskundigen zitting hebben. Deze commissie heeft ruime ervaring in de voorbereiding van molenrestauraties en heeft o.m. tot taak Gedeputeerde Staten te adviseren in alles, wat betrekking heeft op het behoud van de Groninger molens.

Deze commissie heeft ons niet alleen doen weten, dat herstel mogelijk en verantwoord is, maar ook, dat zij het behoud van zeer groot belang acht.

Voorts adviseerde de Molencommissie te trachten de molen in eigendom te verwerven. Het is ons gebleken, dat de eigenaar, de heer C. Evenhuis te Paterstolde, bereid is de molen aan de gemeente te verkopen voor f 1.500,-. In de koop is de bijbehorende grond en het balkgat begrepen; uitgezonderd zijn de opstal van de (onbewoonbaar verklaarde) woning, een losse houten schuur en de electromotor met snelraam in de molen. De Molencommissie is van oordeel dat prijs en voorwaarden kunnen worden geaccepteerd.

Het herstellen en instandhouden van molens is kostbaar en uiteraard in de meeste gevallen niet rendabel. De Groninger molens, die nog over zijn, worden evenwel beschouwd als een object van bijzondere waarde uit een oogpunt van geschiedenis en kunst. Sinds 1949 zijn in de provincie Groningen van overheidswege dan ook tienduizenden guldens beschikbaar gesteld voor restauraties.

Wij zijn thans in de gelegenheid U een definitief voorstel te doen.

Op ons verzoek is door de Provinciale Molencommissie een bestek met omschrijving gemaakt, dat aan een drie-tal molenmakers werd toegezonden met het verzoek een prijsopgave te doen.

79

Het bleek, dat de molenmaker A. Dreise te Woltersum de laagste inschrijver was voor een totaal-som van f 15.480,-.

Het Rijk stelt een aantal voorwaarden, die acceptabel zijn. Eén daarvan is, dat de molen moet worden voorzien van bliksembeveiliging. De kosten daarvan ramen wij op f 520,-, zodat de totale herstelkosten ± f 16.000,- zijn.

Wij hebben vervolgens aan de Provinciale Molencommissie advies gevraagd inzake een eventuele gunning. Tegen eventuele uitvoering van het werk door Dreise, die zich wil laten bijstaan door onderaannemers, bestaan geen bezwaren, indien Dreise de volle verantwoordelijkheid voor het werk op zich neemt. Daartoe is Dreise bereid.

Wij hebben voorts getracht, teneinde de kosten voor de gemeente zo laag mogelijk te houden, subsidietoezeggingen te verkrijgen. Onze pogingen zijn met succes bekroond. Met grote erkentelijkheid kunnen wij mededelen, dat wij van de volgende instanties en personen blijkens schriftelijke mededelingen, bijdragen kunnen verwachten:

Het Rijk (40%)	± f	6.400,-
Provincie Groningen (10%)	± "	1.600,-
Harmannus Simon Kammingafonds	"	1.000,-
Ver. "Hollandse Molen"	"	50,-
ANWB	"	150,-
Via Bond Heemschut van particulieren	"	147,-
Gezamenlijke houthandelaren in de provincie Groningen	"	<u>3.000,-</u>
Totaal	f	<u><u>12.347,-</u></u>

De netto-kosten van het herstel bedragen derhalve voor de gemeente f 3.653,-.

De kosten van aankoop bedragen f 1.500,- vermeerderd met de kosten van overdracht.

In totaal bedragen de kosten van aankoop en herstel derhalve voor de gemeente f 5.153,-, of afgerond naar boven f 5.500,-.

Het blijkt dat, dit bedrag f 500,- beneden het door ons in ons voorstel nr. 35-1959 genoemde ligt, ondanks de omstandigheid, dat de kosten van herstel hoger blijken, dan toen kon worden geraamd. Wij achten dit een verheugende omstandigheid, die voornamelijk te danken is aan het hoger bedrag aan subsidietoezeggingen, dan waarop wij het vorig jaar meenden te mogen rekenen.

Wij hebben tevens geïnformeerd naar het bedrag, dat moet worden geraamd voor jaarlijkse onderhoudskosten. Het is ons gebleken, dat een raming van f 450,- per jaar normaal is voor een dergelijke molen.

Nu er van alle zijden een zo grote belangstelling voor en instemming met onze plannen bestaat en bovendien getracht is zo groot mogelijke zekerheid te verkrijgen, dat de plannen technisch uitvoerbaar zijn en dat de laagste inschrijver het werk kan uitvoeren, menen wij, dat de tijd rijp is voor een besluit Uwerzijds.

Op grond van het vorenstaande bieden wij U het bijgaande ontwerp-besluit ter vaststelling aan.

O/L

Ten Boer, 8 februari 1960.

Burgemeester en wethouders
der gemeente TEN BOER :

Mr. P.J. Molendijk, burgemeester.

W. Overbeek, secretaris.

GEMEENTE TEN BOER

TEN BOER, 17 maart 1960.
TELEF. K. 5902-241

Aan
de heer A. Dreise
te

W O L T E R S U M .
Laanweg 15.

Nr. 436

ONDERWERP:

Herstel windzaagmolen "Fram".

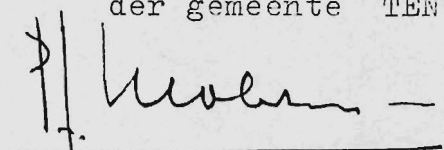
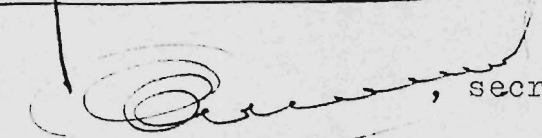
Ten vervolge op onze brief van 22 februari 1960, dragen wij U hierbij thans definitief op de herstelwerken aan de windzaagmolen "Fram" te Woltersum, een en ander overeenkomstig de U bekende omschrijving en de toelichting, gegeven door het lid van de Provinciale Molencommissie de heer Streuper, voor de prijs van f 13.480,-- (dertien duizend vier honderd en tachtig gulden). Wij hebben er geen bezwaar tegen, dat het werk onder Uw toezicht zal worden uitgevoerd door de molenmakers Doornbos en Schuitema te Adorp.

Boven de voormelde som beschikken wij nog over een bedrag van f 2.000,-- voor onvoorziene werkzaamheden. Wij bevestigen hierbij de op 16 maart j.l. gemaakte afspraak, dat geen onvoorziene werkzaamheden van enige omvang zullen worden uitgevoerd, zonder dat de gemeente-architect is gewaarschuwd en nadat deze en de heren van der Veen, Streuper en de burgemeester daarmee hun instemming hebben betuigd.

Wij bevestigen voorts, dat de ter plaatse aangewezen stenen en houten schuur, beide tegen de molen gebouwd, mogen worden gesloopt, dat eventueel materiaal bij de herstelwerkzaamheden mag worden gebruikt en dat overigens de sloop Uw eigendom wordt.

Mo/L

Burgemeester en wethouders
der gemeente TEN BOER :

, burgemeester.
, secretaris.

Afschrift aan:
B.van der Veen te Groningen,
Eemskanaal 24

de gemeente-architect.